

7. december 1938, Hrochof.

Hlásenie žandárskej stanice Okresnému úradu v Banskej Bystrici o Alexandrovi B., predtým hudobníkovi v obci Halič, ktorý vypovedal o šikanovaní maďarskými žandarmi a o vyhostení z územia maďarského štátu.

Alexander B. udal:

Dňa 1. 5. 1936 som sa s rodinou vysťahoval z obce Hrochof, okres Banská Bystrica, do obce Halič pri Lučenci, kde som kúpil od miestneho mäsiara B. obytný domček za 5 500 Kč. Domček som nechal opraviť a podľa môjho odhadnutia po oprave mal cenu 15 000 Kč. V domčeku je veľká izba, kuchyňa, drevené chlievy pre ošipanú a záhrada.

O týždeň po okupácii v obci Halič bolo vyhubované, aby sa každý, kto do tejto obce neprislúcha, sa prihlásil na notárskom úrade v Haliči. Keď som prišiel na notársky úrad, prítomný notár, tam úradoval aj pred obsadením maďarským vojskom. Jeho meno nepoznám. Keď ma vypočul, kde som sa narodil a ako dlho bývam v obci Halič, prepustil ma. Na druhý deň o 1 hodine ma prebudil miestny obyvateľ v hasičskej rovnošate a vyzval ma, aby som sa obliekol a išiel s ním na četnícke veliteľstvo. Keď sme tam prišli, už tam bolo prítomných 8 občanov. Dvaja maďarskí četníci nás z Haliče eskortovali na četnícke veliteľstvo do Lučenca. Tam nás znova vypočúvali a pýtali sa, kde som sa narodil a ako dlho bývam v Haliči. Pretože po maďarsky neviem, prišiel maďarský četník, ktorý ma vypočúval po slovensky. Keď sa ma spýtal, či som vojakom, predložil som mu vojenskú knižku, z ktorej si niečo zapísal a potom mi ju vrátil. Po vypočúvaní nás prepustili a odišli sme k svojim rodinám do obce Halič.

Na druhý deň prišli do môjho bytu dvaja maďarskí četníci a vyzvali ma, aby som išiel znovu do Lučenca na to isté četnícke veliteľstvo, pritom ma napomenuli, že ak nepôjdem, že ma kopnú do... (*vulgárne slovo*), že sa zastavím až u Čechov. Keďže neviem maďarsky, tento výraz maďarských četníkov mi prítomní občania pretlmočili do slovenského jazyka.

Okolo 15. hod. sme prišli do Lučenca na četnícke veliteľstvo. Četníci opäť ako predtým spisovali naše dáta a po vypočúvaní nás opäť prepustili do obce Haliča.

Na druhý lebo tretí deň – presne sa už nepamätám – prišli opäť dvaja maďarskí četníci do môjho bytu a vyzvali ma, aby som šiel na notársky úrad. Tam ma notár znovu vypočúval a pýtal sa, odkiaľ som a ako dlho bývam v Haliči. Po vypočúvaní nás rozdelili do skupín podľa obcí, kam ktorý patril, a vyzvali nás, že na druhý deň o 11. hod. sa musíme vysťahovať.

Najal som si 2 vozy, naložil najnutnejší nábytok a s rodinou som odišiel na Hrochof.

V obci Halič som zanechal dom, ktorý som zamkol a kľúč som dal na obecný úrad. Železné kachle, za ktoré som v Lučenci zaplatil 300 Kč, bol som nútený predať za 5 Kč, za 50 kg otrúb som dostal 5 Kč, za 10 q zemiakov 30 Kč a ešte mnoho iných vecí som bol nútený predať za smiešnu cenu, lebo som ich so sebou nemohol vziať.

V obci Halič bola posádka maďarského vojska, avšak tí si nás vôbec nevšimli a ani som nevidel, že by niekomu druhému ublížili.

Moju výpoveď môže potvrdiť Šandor O. a Imrich O., ktorí boli vypovedaní do obce Hriňová, okres Zvolen, a krčmár K. – krstné meno neviem –, ktorý bol vypovedaný do časti obce Halič, ktorá zostala na Slovensku.

nečitateľný podpis, v. r.
vrchný strážmajster

Alexander B., v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., č. 2716.

132

7. december 1938, Oslany:

Zápisnica napísaná na žandárskej stanici s Tiborom J., katolíckym farárom, predtým obyvateľom obce Beša, ktorý vypovedal o okolnostiach jeho vyhodenia z územia maďarského štátu so stratou osobného majetku.

Zápisnica

Rímskokatolícky farár Tibor J. vypovedá:

Od roku 1933 pôsobil som v obce Beša, okres Vráble, ako rímsko-katolícky farár. Asi 10. 11. 1938 bola okupovaná železničná stanica Beša maďarským železničným personálom a četníctvom. Sama obec Beša maďarským vojskom nebola okupovaná.

Asi 12. – 13. 11. 1938 boli všetci úradníci, duchovní, notári a učители povolani na okresný úrad do Vrábľov, kde sme podľa našich údajov vyplňovali tlačivá. Po odovzdaní týchto tlačív bol som povolaný do susednej miestnosti, kde mi kapitán maďarského vojska oznámil, že nie som pripustený k prisaha.

Deň nato 19. 11. 1938 dostal som výmer, v ktorom bolo uvedené, že v priebehu 48 hodín musím opustiť maďarské územie. Výmer vydalo Okresné vojenské veliteľstvo vo Vrábľoch. Potom mi ústne na Okresnom úrade oznámili, že 21. 11. 1938 o 10. hodine sa mám hlásiť na Okresnom úrade vo Vrábľoch. Po prehliadke ma za četníckej asistencie odviedli na hranicu a prepustili na Slovensko.

Po celý čas nebolo proti mne použité násilie ani nejaké obmedzenie. Iba to, že môj súkromný majetok, auto, nábytok mi nedovolili zobrať. Súpis tohto majetku som zaslal cestou Živnostenskej sporiteľne v Prievidzi do Prahy do Národnej banky.

Z Vrábľov ma odviedli spoločne s direktorom roľníckej banky a ešte neznámou dámou, manželkou finančného úradníka.

Po skončení prečítané a podpísané.

Zapisovateľ:
strážmajster Pospíšil, v. r.

Vypočúval:
vrchný strážmajster Benda, v. r.

Vypočúvaný:
Tibor J., v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., bez č.